Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2024

Versie: uitgebreid verzoek

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden op hoofdlijnen zijn:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel;
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie;
- het college geeft een toelichting op deze verklaring;
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college dient het aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2025 hebben ontvangen. Het ingevulde aanvraagformulier dient voor instemming aan de raad te worden voorgelegd en wordt na ondertekening aangeboden aan de commissie via de website.

Uitgebreid formulier

Dit betreft het uitgebreide formulier. Gemeenten die over 2022 en/of 2023 ook een vangnetuitkering hebben ontvangen, dienen gebruik te maken van dit formulier. Uitzondering hierop betreft gemeenten tot 5.000 inwoners. Deze mogen te allen tijde gebruik maken van het basisformulier, ook als in de voorafgaande jaren een vangnetuitkering is toegekend.

Aanpassingen in het format van de pagina's met vragen en ondertekening niet toegestaan

Voor de juistheid en de beoordeling van de aanvraag is het niet toegestaan dat u het format van de pagina's met de vragen en ondertekening aanpast.

Meer informatie

Op de website van de Toetsingscommissie staat een verdere toelichting op dit formulier:

https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2024

De toetsingscommissie heeft een checklist gemaakt voor gemeenteraadsleden. Het is een handzaam lijstje vragen en aandachtspunten. Raadsleden kunnen dit lijstje gebruiken bij het beoordelen van de vangnetaanvraag van het college. Deze checklist is opgesteld in samenwerking met raadsleden uit verschillende gemeenten en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden. De checklist staat samen met andere informatie op de website van de VNG:

https://vng.nl/artikelen/vangnetuitkering-participatiewet-informatie-voor-raadsleden

Samenvatting van de verklaring van het college

De verklaring van het college bestaat uit vier subonderdelen: A) analyse van de oorzaken van het tekort, B) getroffen interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren, C) beoogd effect van de genoemde maatregelen & D) ondertekening door het college.

Het college geeft hieronder een samenvatting van onderdeel A, B en C. Die geeft de gemeenteraad een kernachtig overzicht, op basis waarvan het raadslid kan vaststellen waarmee hij of zij instemt. Voor het gemeenteraadslid dat zich wil verdiepen in de verklaring van het college, wordt verwezen naar onderdelen A, B, C en D van het aanvraagformulier.

Richtlijn voor de omvang van de samenvatting van de drie onderdelen is in totaal maximaal 300 à 400 woorden.

A. Samenvatting onderdeel analyse van de oorzaken van het tekort

De gemeente Roerdalen had in 2024 een tekort van € 453.951 op het BUIG-budget. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn een structureel stijgend aantal lopende uitkeringen en een langere gemiddelde uitkeringsduur. In 2024 hadden 52% van de cliënten langer dan drie jaar een uitkering. Ook zijn de uitkeringsbedragen gestegen als gevolg van de verhoging van het wettelijk minimumloon. Daarnaast wordt de instroom gekenmerkt door een toename van kwetsbare doelgroepen, zoals jongeren zonder startkwalificatie, statushouders en mensen met psychische problematiek. De uitstroom naar werk blijft achter door de complexiteit van de casussen en een krappe arbeidsmarkt voor laaggeschoolden. Deze factoren zorgen gezamenlijk voor een blijvende druk op het budget.

B. Samenvatting onderdeel getroffen interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren.

Roerdalen heeft diverse interne maatregelen getroffen zoals een preventieve poortaanpak, doelgroepgerichte teams voor jongeren en statushouders, uitbreiding van klantmanagers voor intensievere begeleiding, en het inzetten van instrumenten als de uitstroom- en waarderingspremie. Ook is er extra aandacht voor activering en maatwerk.
Extern wordt actief samengewerkt via de pilot "Jongeren in Beeld in Midden-Limburg!", voortgekomen uit overleg in de arbeidsmarktregio en gebaseerd op data van het Inlichtingenbureau. De pilot richt zich op het vroegtijdig bereiken van jongeren buiten beeld en voorkomt toekomstige instroom in de bijstand. Verder werkt Roerdalen via het Werkgeversservicepunt aan plaatsingen en re-integratie. Daarnaast zijn wij in 2024 gestart met het onderzoek naar het vormen van een eigen Mens ontwikkel bedrijf. Dit om de doelgroepen beter te begeleiden en te laten participeren.

C. Samenvatting onderdeel beoogd effect van de genoemde maatregelen

Het college verwacht dat het gecombineerde pakket aan maatregelen de instroom beperkt en de uitstroom bevordert, met als doel het structureel verlagen van het tekort. Maatregelen zoals loonkostensubsidie, activering en intensieve begeleiding moeten leiden tot een afname van het

Op welke wijze heeft het college de gemeenteraad geïnformeerd?

In dit onderdeel beschrijft het college op hoofdlijnen hoe het de raad betrokken heeft bij het proces vanaf de signalering van het tekort. Daarbij gaat het om het proces van het bepalen en treffen van maatregelen tot aan het moment van het voorleggen van de verklaring van het college aan de raad. Het college geeft aan op welke momenten het de gemeenteraad heeft geïnformeerd. Het college dient hiervoor een X te plaatsen bij de betreffende onderdelen. In de onderste regels is ruimte voor aanvullingen.

Op welke momenten werd de raad geïnformeerd over beleid, uitvoering en sturing van de Participatiewet en meer specifiek over het tekort op de BUIG, de maatregelen en de beoogde effecten daarvan?

X	**Moment in het proces**
	De kadernota, de begroting.
X	Voorjaars- en najaarsbericht en jaarrekening.
X	Maand-, kwartaal- of halfjaarrapportage. (ook wel genoemd Turap, Marap etc)
	Beleidsplannen, strategie- of koersdocumenten, plannen van aanpak of evaluaties.
	Informatie over bestandsontwikkelingen of over de voortgang van maatregelen.
X	Nieuwsbrieven, bijeenkomsten en/of presentaties. (De raad is tijdens een beeldvormende bijeenkomst geïnformeerd over de mogelijkheden en de stand van zaken rondom het mens ontwikkel bedrijf.)

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

In dit onderdeel dient het college een analyse op te nemen van de oorzaken van het tekort (A1). Deze analyse dient specifiek in te gaan op de situatie in de eigen gemeente of de eigen arbeidsmarktregio. Ook dient het college een analyse op te nemen van de effecten van de getroffen maatregelen in voorgaande jaren, zoals die zijn beschreven in de aanvraag voor een vangnetuitkering over 2022 en/of 2023 (A2).

A1. Analyse van de oorzaken van het tekort van de gemeente

In 2024 zien we een stabilisatie in het aantal lopende uitkeringen in Roerdalen. Waar het aantal in 2021 nog op 250 lag, steeg dit in 2022 naar 268 en in 2023 verder naar 272. Eind 2024 bedroeg het aantal lopende uitkeringen 273. De maatregelen die de afgelopen jaren getroffen zijn, hebben hieraan bijgedragen.

De druk op het sociaal vangnet neem echter toe, ondanks inspanningen op het gebied van preventie, activering en re-integratie. Het structureel hogere aantal uitkeringen betekent dat ook de bijbehorende lasten jaar op jaar toenemen, wat mede de aanvraag voor de vangnetuitkering onderbouwt.
In 2024 had Roerdalen een tekort van € 453.951. Hieronder volgt puntsgewijs een analyse van de oorzaken van het tekort van de gemeente Roerdalen.

Langere uitkeringsduur per persoon
Ondanks dat de instroom in 2023 (83) hoger was dan in 2024 (75), zien we toch een toename in de uitgaven. Dit komt voornamelijk doordat inwoners die instromen langer in de uitkering blijven dan gemiddeld. Bij maar liefst 52% van het aantal actieve uitkeringen is de uitkeringsduur inmiddels langer dan drie jaar. Daarnaast blijft een aanzienlijk deel van de mensen die in eerdere jaren zijn ingestroomd – zoals in 2023 – ook in 2024 nog recht houden op een vangnetuitkering. Deze doorlopende rechten zorgen voor een extra druk op het budget.
In Roerdalen zijn in 2024 (72) minder mensen uitgestroomd dan in 2023 (79). De complexe problematiek van mensen die langdurig in de uitkering zitten, groeit. Het kost grote moeite om uitstroom naar werk te bewerkstelligen. Net als bij de instroom, is het uitstroompercentage in gemeenten met minder dan 50.000 inwoners het hoogst, namelijk 26,4%.

Hogere uitkeringsbedragen
Een tweede belangrijke oorzaak voor de hogere uitgaven is de stijging van de uitkeringsbedragen in 2024. Deze bedragen zijn gekoppeld aan het wettelijk minimumloon, dat per 1 januari 2024 met 6,3% is verhoogd ten opzichte van 2023. Deze stijging werkt rechtstreeks door in de hoogte van de Participatiewet-uitkeringen. Hierdoor zijn de kosten per uitkering hoger. Dit verklaart deels waarom de totale uitgaven stijgen, ondanks een daling in het aantal nieuwe instromers.

Complexere situaties en bijzondere doelgroepen
Een derde factor die bijdraagt aan de hogere uitgaven is de aard van de doelgroep. We zien een toename van inwoners met complexe omstandigheden, zoals mensen zonder stabiele woonsituatie,

Inzet op doelgroepen: jongeren en statushouders
Met de oprichting van een inburgeringsteam en een gespecialiseerd jongerenteam is in 2023 structureel geïnvesteerd in doelgroepbenadering. In 2024 zien we:

- Meer jongeren in een activeringstraject of leer-werktraject via de pilot "Jongeren in Beeld".
- Statushouders zijn beter in beeld en doorlopen gestroomlijnder het inburgerings- en participatietraject (o.a. via de Brede MAP).

Effect in 2024: Verbeterde begeleiding, toegenomen participatiegraad onder jongeren en statushouders. Uiteindelijke uitstroom blijft op gang komen, maar is nog niet massaal.

Versterking van re-integratie en arbeidsmarktinstrumenten
Door gerichte inzet op loonkostensubsidie, inkomstenvrijlating, Social Return on Investment en het Werkgeversservicepunt MLO, ontwikkeling van het Mens Ontwikkel Bedrijf is de arbeidsmarktpositie van inwoners relatief versterkt.

- Werkgevers ervaren minder drempels bij plaatsing via loonkostensubsidie.
- Klanten met afstand tot de arbeidsmarkt worden actiever benaderd (o.a. via jobhunters en jobcoaches).
- Maatregelen als de uitstroompremie en waarderingspremie verlagen de drempel naar werk.

Effect in 2024: Meer inwoners met parttime werk, werkervaringsplaatsen of tijdelijke banen. Bijdrage aan inkomensverbetering en geleidelijke uitstroom.

Versterking klantbenadering en activering
De uitbreiding van klantmanagers gericht op de onderste treden van de participatieladder maakt maatwerk intensiever en duurzamer.

- Inwoners met complexe problematiek worden beter ondersteund richting activering.
- Via IPS-trajecten (voor mensen met psychische aandoeningen) ontstaan structurele doorbraken richting werk.

Effect in 2024: Langdurige uitkeringsgerechtigden boeken langzaam maar zeker vooruitgang. Verbetering zichtbaar in motivatie, dagstructuur en eerste stappen naar werk.

Conclusie
De in de voorgaande jaren getroffen maatregelen hebben in 2024 geleid tot zichtbare effecten op de instroombeperking, activering en begeleiding van kwetsbare doelgroepen. Hoewel het financiële effect nog beperkt is door de zwaarte van de casuïstiek, is de kwaliteit van uitvoering sterk verbeterd en zijn de voorwaarden voor structurele uitstroom aanwezig.

Wij gaan in 2024 en verder nadrukkelijk door op de ingeslagen weg. We blijven investeren in een doelgroepgerichte aanpak, met specifieke aandacht voor jongeren, statushouders en inwoners met

2. Jongerenteam en Inburgeringsteam

- **Omschrijving:** Oprichting van twee specialistische teams: één gericht op jongeren met multi-problematiek en één op statushouders.
- **Doel:** Meer gerichte ondersteuning en begeleiding, voorkomen van langdurige uitkeringssituaties.
- **Status:** Lopend sinds 2023, inclusief inzet van gedragsdeskundigen en samenwerking met ketenpartners.

3. Versterkte klantactivering en uitbreiding formatie

- **Omschrijving:** Brede aanpak van inwoners op treden 1-4 van de participatieladder met uitbreiding van klantmanagers.
- **Doel:** Intensieve begeleiding van cliënten met arbeidspotentieel, ook bij lage participatietreden.
- **Status:** Formatie tijdelijk uitgebreid; effect wordt geëvalueerd.

4. Extra inzet op inkomensondersteuning en stimulering

- **Omschrijving:** Toepassing van waarderingspremie en uitstroompremie, plus ruimhartige inkomstenvrijlating.
- **Doel:** Stimuleren van uitstroom naar werk en tegengaan van armoedeval.

B2. Beschrijving getroffen externe maatregelen

Elke getroffen maatregel wordt beschreven met de naam van de maatregel, een omschrijving van de maatregel en gevolgd door de antwoorden op elk van de volgende drie vragen over die maatregel:

a) Wat is (zijn) de externe bron(nen) (partij of 'schriftelijke' informatie) voor deze maatregel geweest?
b) Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?
c) Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?

Hieronder volgt een voorbeeld van een **externe maatregel**, inclusief beantwoording van de drie vereiste vragen:

Naam maatregel: *Pilot "Jongeren in Beeld in Midden-Limburg!"*

- **Omschrijving:** Regionale pilot gericht op jongeren (23-27 jaar) zonder startkwalificatie die buiten beeld zijn (geen werk, geen uitkering, geen opleiding). Maandelijkse data-analyse via het Inlichtingenbureau, gevolgd door actieve benadering van deze jongeren door casemanagers.

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen die een bijdrage leveren aan de *verdere* tekortreductie (C1). Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect. Ook wordt aangegeven hoe het effect van de maatregelen wordt gemonitord (C2).

Het effect van de maatregel wordt zoveel mogelijk gekwantificeerd (C1). Indien het kwantificeren van het effect van maatregelen slecht of niet mogelijk is, kan het college volstaan met een kwalitatieve toelichting.

C1. Beoogd effect van de getroffen maatregelen op de verdere tekortreductie.
Het pakket van interne en externe maatregelen dat de gemeente Roerdalen heeft getroffen, is erop gericht om zowel de **instroom in de bijstand te beperken** als de **uitstroom te bevorderen**, met als doel het structureel terugdringen van het tekort op het BUIG-budget.

Kwantitatief (NB: niet overal mogelijk):

- Hogere uitstroom door inzet van loonkostensubsidie, uitstroompremie en klantactivering moet leiden tot een afname van het aantal langdurige uitkeringen.
- Preventieve maatregelen zoals het strenge poortproces en vroegsignalering beogen minder instroom, met name onder jongeren en inwoners met schulden.
- Door inzet van de waarderingspremie en MAP (Module Arbeidsmarkt en Participatie) wordt deelname aan de arbeidsmarkt gestimuleerd, wat op termijn leidt tot lagere uitkeringslasten.
- De realisatie van de Outdoor Campus, het mens ontwikkel bedrijf en de samenwerking via het WerkgeversServicepunt moet zorgen voor concrete uitstroomtrajecten richting werk.

Hoewel exacte cijfers over het structurele effect per maatregel nog niet volledig beschikbaar zijn, streven wij met deze aanpak het tekort van € 453.951 over 2024 de komende jaren te reduceren. De nadruk ligt daarbij op duurzame uitstroom, mede door intensieve begeleiding van complexe doelgroepen (statushouders, jongeren, inwoners met psychische problematiek).

Kwalitatief:

- Door maatwerk en integrale benadering stijgt de effectiviteit van de ingezette re-integratiemiddelen.
- Versterking van regionale samenwerking en het betrekken van werkgevers zorgen voor meer kansrijke matches op de arbeidsmarkt.
- De doelgroep is aantoonbaar beter in beeld (Divosa benchmark,kwartaalrapportages), wat bijdraagt aan een gerichtere en efficiëntere inzet van middelen.

D. Ondertekening

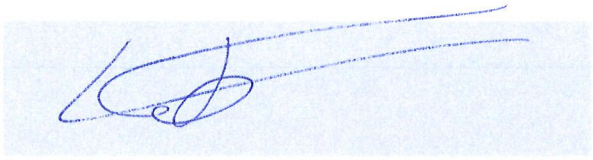
Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen. Omdat de financiering van de bijstand via de gemeenten verloopt, is het aan de colleges en raden van gemeenten om de aanvraag op te stellen en in te dienen. De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris. De ondertekening is volledig indien de naam van de gemeente en de naam van de ondertekenaar zijn ingevuld, de datum is ingevuld en de handtekeningen zijn gezet.

De verklaring is slechts geldig indien het college deze met het door de minister van SZW ter beschikking gestelde aanvraagformulier heeft aangeboden aan de raad.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Roerdalen verklaart dat het vóór 15 augustus 2025 de genoemde interne en externe maatregelen heeft getroffen om te komen tot verdere tekortreductie.

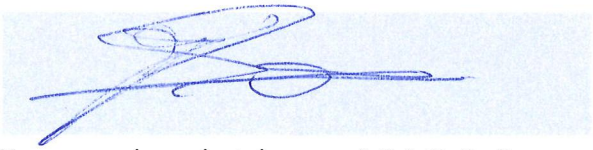
Datum: 20 mei 2025

De secretaris,

Naam van de ondertekenaar: L.H.C. Bijl

De loco-burgemeester,

Naam van de ondertekenaar: A.C.A.G. Smits

2. Instemming gemeenteraad

In artikel 10, eerste lid, onderdeel d, Besluit Participatiewet staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. De instemming is pas geldig indien de verklaring aan de raad is aangeboden in de vorm van het door de minister vastgestelde aanvraagformulier.

De gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college. Daarmee bevestigt de gemeenteraad dat het college:

1. voldoende duidelijk heeft gemaakt wat de oorzaken zijn van het tekort;
2. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat het pakket van maatregelen effectief is om de geschetste problemen aan te pakken, binnen de mogelijkheden die de gemeente heeft;
3. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat dit pakket van maatregelen, voor zo ver door de gemeente beïnvloedbaar is, leidt tot een beoogde tekortreductie. Daarbij wordt het effect van deze maatregelen kwantitatief dan wel kwalitatief inzichtelijk gemaakt.

Ondertekening

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient voor het moment van indiening van het verzoek zijn instemming te hebben gegeven. De aanvraag dient uiterlijk 15 augustus 2025 door de Toetsingscommissie te zijn ontvangen.

De gemeenteraad van de gemeente Roerdalen stemt in met de onder 1 door het college van deze gemeente afgegeven verklaring.

Met de ondertekening gaat de gemeenteraad akkoord met de beschrijving van de wijze waarop hij is geïnformeerd door het college en met de weergave van de samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad.

De voorzitter,

Naam van de ondertekenaar: ing. J.M.A. van Agtmaal

De griffier,

Naam van de ondertekenaar: mr. M. Heijnens-Coenjaerts